

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การสื่อสารของโลกในยุคปัจจุบัน นับว่ามีความสะดวกและรวดเร็วมาก เมื่อนับย้อนหลังไปจากวันนี้สัก 10 ปี จะมีใครคาดคิดไปได้ว่า เทคโนโลยีของการสื่อสารนั้น ได้พัฒนาขึ้นมาอย่างรวดเร็วมาก จากจดหมายธรรมดา โทรเลข โทรศัพท์บ้าน โทรสาร เพจเจอร์ โทรศัพท์มือถือ มาจนถึงการแชทผ่านอินเทอร์เน็ต โดยผ่านโปรแกรม facebook, twitter, hi5 สำหรับโปรแกรมการสื่อสารที่มีทั้งภาพและเสียงในเวลาเดียวกันที่ผ่านอินเทอร์เน็ต ได้แก่โปรแกรม Skype, MSN เป็นต้น จากการพัฒนาการด้านเทคโนโลยีการสื่อสารนี้ ทำให้สังคมแวดวงต่างๆ ได้นำเอาเทคโนโลยีของการสื่อสารนี้ไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานกิจกรรมของตัวเองกันกว้างขวางและหลากหลาย สำหรับการนำเทคโนโลยีการสื่อสารมาใช้กับแวดวงการศึกษา ก็มีการนำมาใช้กันอย่างหลากหลาย เพื่อให้นำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทางการศึกษา และการฝึกอบรม โดยมหาวิทยาลัยต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ได้ทำการวิจัยเพื่อนำเอาเทคโนโลยีการสื่อสารมาใช้ในการศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดสำหรับการเรียน การนำเทคโนโลยีการสื่อสารมาใช้ในการศึกษานั้น มีการนำมาใช้ในด้านบริหารการศึกษา ด้านวิชาการศึกษา และด้านบริการการศึกษา ทั้งนี้ก็เพื่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนเป็นสำคัญ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ก่อตั้งจากแนวคิดที่ต้องการเปิดโอกาสทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย โดยขยายโอกาสและให้ความเสมอภาคทางการศึกษาอย่างกว้างขวางแก่ประชาชนทุกชนชั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานชื่อว่า มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ตามพระนามเดิมในพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 7 เมื่อครั้งทรงดำรงพระอิสริยยศเป็น “กรมหลวงสุโขทัยธรรมราชา” และทรงลงพระปรมาภิไธยในพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เมื่อวันที่ 5 กันยายน พ.ศ. 2521 มหาวิทยาลัยจึงถือวันนี้เป็นวันสถาปนามหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เป็นมหาวิทยาลัยที่ใช้ระบบการศึกษาทางไกล หมายถึง ระบบการเรียนการสอนที่ไม่มีชั้นเรียนแต่อาศัยสื่อประสมได้แก่ สื่อทางไปรษณีย์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และการสอนเสริมรวมทั้งศูนย์บริการทางการศึกษา โดยมุ่งให้ผู้เรียนเรียนได้ด้วยตนเองอยู่กับบ้านไม่ต้องมาเข้าชั้นเรียน

ตามปกติ การเรียนการสอนทางไกลเป็นการสอนที่ผู้เรียนผู้สอนจะอยู่ไกลกัน แต่สามารถมีกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกันได้โดยอาศัยสื่อประสมเป็นสื่อการสอน โดยผู้เรียนผู้สอนมีโอกาสพบหน้ากันบ้าง ณ ศูนย์บริการการศึกษาเท่าที่จำเป็น การเรียนรู้ส่วนใหญ่เกิดจากสื่อประสมที่ผู้เรียนใช้เรียนด้วยตนเองในเวลา และสถานที่ที่สะดวก

การสื่อสารของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ในการสื่อสารของนักศึกษา ร่วมกับเพื่อนนักศึกษา ที่เรียนในแขนงวิชาเดียวกัน สาขาวิชาเดียวกัน หรืออาจอยู่ในเขตพื้นที่เดียวกันแต่ไม่มีการติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกัน ด้วยข้อจำกัดของแต่ละบุคคลที่เลือกเรียนในระบบการศึกษาทางไกลของมหาวิทยาลัย ล้วนแต่ต้องมีการกิจประจำที่ต้องทำ ทางมหาวิทยาลัยได้จัดช่องทางให้นักศึกษาของมหาวิทยาลัยได้ติดต่อสื่อสารกัน โดยจัดให้มีชมรมนักศึกษา มสธ. ประจำจังหวัดแต่ละจังหวัด มีอาจารย์ของมหาวิทยาลัยเป็นที่ปรึกษาชมรมนักศึกษา และมีศูนย์วิทยพัฒนาที่อยู่แต่ละภูมิภาคคอยกำกับดูแลโครงการกิจกรรมของชมรมนักศึกษาประจำจังหวัด ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์วิทยพัฒนา โครงการกิจกรรมของชมรมศึกษานั้น เป็นกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการศึกษา ส่งเสริมความสำเร็จของนักศึกษา เช่น โครงการเรียน มสธ. อย่างไม่ให้ประสบความสำเร็จ โครงการที่ช่วยน้อง เพื่อนช่วยเพื่อเรียน โครงการเหล่านี้มีการดำเนินการอยู่ในหลายๆ ชมรม ทุกปีการศึกษาแต่การเข้าร่วมของนักศึกษานั้นว่ายังมีน้อยอยู่ เพราะนักศึกษามีข้อจำกัดหลายด้านที่จะเข้าร่วมได้

นักศึกษา มสธ. ส่วนใหญ่ไม่สมัครเป็นสมาชิกชมรมนักศึกษา เป็นเพราะนักศึกษาอาจไม่ให้ความสำคัญกับการเข้าเป็นสมาชิกชมรมนักศึกษา เพราะเห็นว่าการเรียนทางไกลสามารถดำเนินการได้ด้วยตนเองไม่พึ่งพาคนอื่น โดยระบบการจัดการศึกษาทางไกลจะอำนวยความสะดวกในการให้บริการนักศึกษา จึงไม่สนใจที่จะสมัครสมาชิกชมรม ในการจัดกิจกรรมของชมรมนักศึกษาไม่ได้กระทำอย่างต่อเนื่องและนักศึกษาไม่ได้รับประโยชน์จากชมรมเท่าที่ควร และเพราะสมาชิกมีโอกาสรวมตัวกันทำกิจกรรมน้อย ซึ่งขึ้นอยู่กับเวลาที่ต้องปลอดภาระการงาน จึงจะมาช่วยบริหารงานชมรมกันได้ ทำให้ชมรมอ่อนแอไม่เข้มแข็ง ส่งผลให้การจัดกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือนักศึกษาลดน้อยลงด้วย และนักศึกษาบางส่วนไม่สะดวกที่จะเดินทางไปร่วมกิจกรรมกับชมรม จึงทำให้การบริหารงานชมรมนักศึกษาขาดความเข้มแข็ง (สุนันท์ นิลบุตร และคณะ 2548: 84) การศึกษาทางไกลของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นักศึกษาไม่ได้มีโอกาสสัมผัสมหาวิทยาลัยของตน ไม่มีแหล่งศึกษาค้นคว้าอยู่ใกล้ชิด ตลอดจนไม่มีชั้นเรียนปกติเหมือนกับมหาวิทยาลัยทั่วไป จึงอาจเกิดความหวาดหวั่น ขาดเพื่อน ขาดครูอาจารย์ และขาดคนที่จะให้คำปรึกษา ดังนั้นนักศึกษาจึงคาดหวังให้ศูนย์วิทยพัฒนา มสธ. เป็นตัวแทนหรือเป็นเครือข่ายของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ในภูมิภาคที่สามารถสร้างความอบอุ่นใจให้กับคนได้ทุกๆ เรื่อง ตลอดจน

ความคาดหวังอยากให้เป็นศูนย์กลางของการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชในทุกๆ เรื่อง (เสน่ห์ จุ้ยโต และชาติวี วงศ์มาลา 2547: 12-13) สำหรับเครือข่าย D4L ที่มหาวิทยาลัยได้สร้างขึ้น เพื่อให้นักศึกษาได้ติดต่อสื่อสารระหว่างนักศึกษาและมหาวิทยาลัยนั้นยังมีข้อจำกัดอยู่บ้าง เมื่อเทียบกับเครือข่ายสังคมออนไลน์ของเฟซบุ๊ก กล่าวคือเครือข่ายสังคมออนไลน์ของเฟซบุ๊กได้อำนวยความสะดวกให้กับผู้ใช้อย่างมากในการเชื่อมโยงเพื่อนเข้าหากันจากที่ต่างๆ เช่น กลุ่มเพื่อนร่วมงาน เพื่อนสนิท เพื่อนสมัยมัธยมปลาย เพื่อนที่ทำงานเก่า เพื่อนที่เรียนร่วมกัน เป็นสมาชิกของเฟซบุ๊กโดยใช้ชื่อเดียว สามารถค้นหาเพื่อนและเข้ากลุ่มได้หลายกลุ่มอย่างสะดวก ภายในกลุ่มสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็น นำเสนอเอกสาร รูปภาพ วิดีโอ ปฏิทิน กิจกรรมให้เรียนรู้ร่วมกันได้อย่างหลากหลาย ทำให้มีผู้นิยมใช้เฟซบุ๊กเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงเหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับการนำมาใช้เป็นเครือข่ายสังคมออนไลน์ของศูนย์วิทย์พัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช นครศรีธรรมราช สำหรับนักศึกษา

นักศึกษาใหม่ที่สมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช จากนักศึกษาที่กรอกใบสมัครเรียนผ่านศูนย์วิทย์พัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช นครศรีธรรมราช จำนวนนักศึกษาที่ใช้ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น และประกอบกับข้อมูลที่อยู่ของนักศึกษาใหม่ ภาคต้น ประจำปีการศึกษา 2554 (ข้อมูลจากสำนักทะเบียนและวัดผล) ที่อยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์วิทย์พัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช นครศรีธรรมราช ใน 7 จังหวัดภาคใต้ตอนบน ส่วนมากใช้ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ เป็นช่องทางในการสื่อสารของนักศึกษา แสดงให้เห็นว่าการใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตของนักศึกษา เพื่อเป็นช่องทางในการสื่อสารเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นจึงมีความเหมาะสมสำหรับการพัฒนาเครือข่ายสังคมออนไลน์ของศูนย์วิทย์พัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช นครศรีธรรมราช สำหรับนักศึกษา เพื่อเป็นอีกช่องทางของการสื่อสารการศึกษา ของนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

จากปัญหาการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข่าวสารของมหาวิทยาลัย การให้คำปรึกษาเพื่อช่วยเหลือทางการเรียนกับนักศึกษา และความสำคัญของเครือข่ายสังคมออนไลน์ จึงสมควรต้องศึกษาพัฒนาเครือข่ายสังคมออนไลน์ของศูนย์วิทย์พัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช นครศรีธรรมราช สำหรับนักศึกษา เพื่อพัฒนาเครือข่ายสังคมออนไลน์ ให้ได้ช่องทางในการติดต่อสื่อสาร แลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเรียนของนักศึกษา ในระบบการเรียนการสอนทางไกลของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช บนเครือข่ายสังคมออนไลน์ ระหว่างนักศึกษากับนักศึกษา ระหว่างนักศึกษากับศูนย์วิทย์พัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช นครศรีธรรมราช และเป็นการประชาสัมพันธ์ข่าวสารจากศูนย์วิทย์พัฒนา ในเครือข่ายสังคมออนไลน์แห่งนี้ นักศึกษายังสามารถเข้ากลุ่มกับเพื่อนที่เรียนในจังหวัดเดียวกัน และสามารถเข้ากลุ่มกับเพื่อนที่เรียนใน

สาขาวิชาเดียวกันที่อยู่ในเขตพื้นที่ศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นครศรีธรรมราช นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในสาขาวิชาเดียวกัน สามารถเรียนร่วมกันเป็นกลุ่มในเครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และช่วยเหลือกันทางการเรียน ทำให้นักศึกษาเกิดแรงจูงใจทางการเรียนสูงขึ้น สามารถลดปัญหาทางการเรียน และลดปัญหานักศึกษาออกกลางคันได้

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อพัฒนาเครือข่ายสังคมออนไลน์ของศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นครศรีธรรมราช สำหรับนักศึกษา

2.2 วัตถุประสงค์เฉพาะ

2.2.1 เพื่อสร้างเครือข่ายสังคมออนไลน์ของศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นครศรีธรรมราช

2.2.2 เพื่อทดลองใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นครศรีธรรมราช

2.2.3 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นครศรีธรรมราช

3. ขอบเขตการวิจัย

3.1 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่สมัครเข้าเรียนในภาคต้น ปีการศึกษา 2554 ซึ่งเป็นนักศึกษาอยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ ศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นครศรีธรรมราช ใน 7 จังหวัด ภาคใต้ตอนบนประกอบด้วย จังหวัดชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี กระบี่ พังงา ภูเก็ต และจังหวัดนครศรีธรรมราช เฉพาะนักศึกษาที่ได้กรอกที่อยู่ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail Address) ไว้ในใบสมัครเรียนเท่านั้น (ข้อมูลจากสำนักทะเบียนวัดผล) จำนวน 1,684 คน

3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

3.2.1 ด้านรูปแบบเครือข่ายสังคมออนไลน์ของศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นครศรีธรรมราช สำหรับนักศึกษา

3.2.2 ด้านการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์จากศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นครศรีธรรมราช

3.2.3 ด้านการติดต่อสื่อสารในเครือข่ายสังคมออนไลน์ระหว่างนักศึกษา

3.2.4 ด้านประโยชน์และความพึงพอใจต่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ของศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นครศรีธรรมราช สำหรับนักศึกษา

4. นิยามศัพท์

4.1 การพัฒนาเครือข่าย หมายถึง การสร้างเครือข่ายสังคมออนไลน์ของศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นครศรีธรรมราช สำหรับนักศึกษา ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยใช้เว็บไซต์เฟซบุ๊ก (Facebook) โดยมีขั้นตอนในการสร้างและพัฒนาเครือข่ายสังคมออนไลน์ ดังนี้ (1) สร้างเครือข่ายสังคมออนไลน์ (2) เชิญชวนกลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมเครือข่ายสังคมออนไลน์ (3) สร้างกลุ่มนักศึกษา มสธ. จังหวัด (4) สร้างกลุ่มนักศึกษา มสธ. สาขาวิชา (5) ปรับปรุงและพัฒนาเครือข่ายสังคมออนไลน์ (6) ประเมินคุณภาพเครือข่ายสังคมออนไลน์ และ (7) ดูแลและปรับปรุงเครือข่ายสังคมออนไลน์

4.2 นักศึกษา มสธ. หมายถึง ผู้ที่ได้ลงทะเบียนเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่อยู่ในพื้นที่จังหวัดชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี กระบี่ พังงา ภูเก็ต และจังหวัดนครศรีธรรมราช และใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ของศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นครศรีธรรมราช

4.3 ศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นครศรีธรรมราช หมายถึง หน่วยงานของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ได้ประกาศจัดตั้งขึ้นเพื่อรองรับกิจกรรมการเรียนการสอนทางไกล ของมหาวิทยาลัยที่ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค รับผิดชอบงานที่มหาวิทยาลัยได้มอบหมาย ในพื้นที่จังหวัดชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี กระบี่ พังงา ภูเก็ต และนครศรีธรรมราช

4.4 ความคิดเห็นของนักศึกษา หมายถึง ความรู้สึกรู้สึกนึกคิดของนักศึกษา ที่มีต่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ของศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นครศรีธรรมราช ในด้านรูปแบบเครือข่ายสังคมออนไลน์ ด้านการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์จากศูนย์วิทยพัฒนา มสธ. นครศรีธรรมราช ด้านการติดต่อสื่อสารในเครือข่ายสังคมออนไลน์ระหว่างนักศึกษา และด้านประโยชน์และความพึงพอใจต่อเครือข่ายสังคมออนไลน์

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

5.1 ศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นครศรีธรรมราช มีเครือข่ายสังคมออนไลน์ให้บริการแก่นักศึกษา

5.2 ศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นครศรีธรรมราช มีช่องทางในการสื่อสารกับนักศึกษา ได้เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข่าวสาร กิจกรรมการศึกษา ให้บริการสอบถามปัญหาทางการเรียน และนักศึกษาในเครือข่ายสังคมออนไลน์มีเพื่อนเรียนร่วมกัน โดยได้พบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเรียน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้นักศึกษาประสบความสำเร็จในการเรียนได้

